

landschapszorg, zorg voor wie?

perspectieven voor het landschap in het blerickse buitengebied

adviesbrief

wetenschapswinkel!

maria litjens

Landbouwwuniversiteit Wageningen

Landschapszorg, zorg voor wie?

Perspectieven voor het landschap in het Blerickse buitengebied

Adviesbrief

Maria Litjens

Wageningen, november 1995

**Wetenschapswinkel
Landbouwuniversiteit
Postbus 9101
6700 HB Wageningen
0317-483908/484661**

De Wetenschapswinkel bemiddelt onderzoeksvragen voor organisaties die niet beschikken over de middelen om zelf onderzoek te laten uitvoeren. De vragen moeten passen in het centrale thema van de Landbouwuniversiteit 'landbouw en milieu'.

BIBLIOTHEEK
LANDBOUWUNIVERSITEIT
WAGENINGEN

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Litjens, Maria

Landschapschapszorg, zorg voor wie? : perspectieven voor het landschap in het Blerickse buitengebied/Maria Litjens.

- Wageningen : Wetenschapswinkel Landbouwuniversiteit. -
(Adviesbrief/Wetenschapswinkel Landbouwuniversiteit ; 122)

Met Lit. opg.

ISBN 90-6754-424-8

Trefw.: landschapsbeheer/landschapsbescherming

Kaft: Ernsting, Wageningen

Prijs : f. 10,--

WOORD VOORAF

De Vereniging Milieudefensie Venlo maakt zich zorgen over de ontwikkeling van het landschap in het Blerickse buitengebied. In dat kader tracht zij betrokken gemeenten, met name Venlo, aan te zetten tot activiteiten.

Milieudefensie heeft in de zomer 1995 bij de Wetenschapswinkel gevraagd om een ruimtelijke inrichtingsplan te laten maken voor het gebied. Hiermee wil zij de mogelijkheden voor het gebied schetsen. Het plan is bedoeld om de betrokken overheidsinstanties nog eens te wijzen op haar zorg voor dit gebied.

In het betreffende gebied spelen diverse (on)gewenste ontwikkelingen en meerdere plannen zijn in uitvoering of ontwikkeling. De zorg voor het landschap is niet eenduidig georganiseerd.

Het is zinvol om alle mogelijkheden af te tasten en als Milieudefensie doelgericht activiteiten te ontplooiën om gemeenten tot actie voor het landschap aan te zetten. Één mogelijkheid is te komen met een eigen plan, maar er zijn er meerdere...

In deze adviesbrief zijn die verschillende mogelijkheden voor actie ten behoeve van het landschap in het buitengebied bij Venlo geïnventariseerd. Ook voor andere gebieden zijn de adviezen relevant, want de overheid vraagt om meer betrokkenheid van burgers bij de planontwikkeling van het buitengebied.

Dit betekent kansen voor mensen met visie en wensen.

Bij deze wil ik L. van den Aarsen (SC-DLO) en M.J van der Vlist (Vakgroep Ruimtelijke Planvorming, LU) bedanken voor hun adviezen en commentaar.

Maria Litjens

INHOUDSOPGAVE

Woord vooraf	3
Inhoudsopgave	5
Aanleiding	7
Vraag	7
Achtergrond	7
Actualiteit	8
Mogelijke ontwikkelingen en acties	8
Eindadvies	11
4 Bijlagen met literatuurverwijzingen en relevante adressen	

AANLEIDING

De Vereniging Milieudefensie Venlo constateert verschillende ontwikkelingen in het Blerickse buitengebied, waardoor het landschappelijk karakter verandert en het landschap in de nabije toekomst nog verder aangetast zal worden. Het Blerickse buitengebied ligt ten westen van Venlo, tussen de kernen Venlo, Maasbree en Sevenum. Milieudefensie vindt dat overheden, instanties en particulieren langs elkaar heen werken. Er is een ruimtelijke visie en inrichtingsplan nodig om de diverse ontwikkelingen zodanig richting te geven, dat ze ten goede komen aan de uitstraling van het gebied.

De ontwikkelingen zijn ondermeer: inrichting van toekomstig militair oefenterrein Crayelheide en afstoting van overtollige gronden, een in uitvoering zijnde ruilverkaveling, uitbreiding industriegebied Trade Port en de compensatie van die industrieuitbreiding door aanleg van 21 ha. bos. Vanuit recreatieve doelen is er behoefte aan versterking van een natuurrecreatiestructuur, vooral ook tussen de gemeentelijke gebieden van Maasbree en Venlo. Particulieren willen een vogelreservaat inrichten en de Everlose beek wordt verlegd.

De situatie ten aanzien van de plannen is als volgt: Er is een verouderd bestemmingsplan buitengebied. Onlangs is een nieuw streekplan vastgesteld. Ter voorbereiding op een nieuw bestemmingsplan buitengebied is onlangs een kadernota afgerond. Deze ligt klaar voor de inspraak. Het nieuwe bestemmingsplan staat voor 1999 op het programma. De kadernota geeft globaal bestemmingen aan op grond van te verwachten ontwikkelingen.

Het nieuwe streekplan bestemt het gebied tot een agrarisch gebied met weinig bebouwing, waarin de mogelijkheden voor recreatie en toerisme versterkt dienen te worden evenals de ecologische verbindingen.

DE VRAAG

Hoe kan Milieudefensie de betrokken gemeentelijke overheden ertoe bewegen optimaal zorg te dragen voor de inrichting van het Blerickse buitengebied?

ACHTERGROND

Milieudefensie heeft al op meerdere manieren aandacht gevraagd voor dit gebied, nl.: overleg met de wethouder, indienen van wensenlijstjes, aandacht gevraagd voor dit gebied, echter zonder resultaat. Milieudefensie heeft de indruk dat o.a. de gemeente Venlo zich nu niet actief voor dit gebied wil inzetten.

Met een concept-inrichtingsplan in de hand en omringd door de pers wil Milieudefensie de gemeente weer benaderen.

Met deze opzet komt de groep bij de Wetenschapswinkel.

ACTUALITEIT

De gemeente heeft inmiddels (september 1995) een kadernota als een voorloper voor een bestemmingsplan laten opstellen. Hierin worden in grote lijnen de ontwikkelingen voor een gebied aangegeven. Een bestemmingsplan geeft de bestemming aan.

Milieudefensie wil echter een plan ten aanzien van de ruimtelijke inrichting van het gebied. Een bestemmingsplan is daarvoor niet de oplossing. Dit plan geeft wel aan waar wat mag komen, maar in beperkte mate hoe het er dan uit ziet of moet zien. Daartoe dient het Landschapsbeleidsplan. Voor een algemeen overzicht ten aanzien van het beleid betreffende het buitengebied heeft de Provincie Brabant een folder geschreven. (zie bijlage 1; wegwijzer, inhoudsopgave).

Specifiek ten aanzien van het bestemmingsplan is er landelijk de 'Actie Actualisering Bestemmingsplannen Buitengebied'. In dat kader worden wel nieuwe ideeën ontwikkeld. Maar deze hebben tot doel in de toekomst met het bestemmingsplan flexibeler op wensen ten aanzien van de bestemming te kunnen inspelen. (zie bijlage 2; titel én adressen). Ook dit speelt niet in op de vraag van Milieudefensie.

Milieudefensie proeft een onwil om met de inrichting van het gebied bezig te gaan. Zij krijgt ondermeer als reactie; "Wacht maar op het nieuwe bestemmingsplan". Dit sluit echter niet direct aan bij de vraag van Milieudefensie.

MOGELIJKE ONTWIKKELINGEN EN ACTIES

Gezien de terughoudendheid in het algemeen is het belangrijk de motieven daarvoor te doorgronden van de betrokken actoren: wethouder, B en W, gemeenteraad e.a. Wil men niet, wacht men terecht of onterecht op andere plannen of ziet men niet hoe dit beleidsmatig aangepakt kan worden?

actie: Ga na wat de motivatie voor de huidige standpunten is. Geef bij overleg of actie o.i.d. altijd aan op welke punten, in welke vorm en wanneer je van de andere partij iets terug wilt horen. Zorg dat daarover unaniem afspraken gemaakt worden.

actie: Stel zo concreet mogelijk de Milieudefensie-visie over het gebied op.

Bestemmingsplan buitengebied en kadernota

Ook al komt de landschappelijke inrichting in een bestemmingsplan van een buitengebied weinig aan bod en gaat de kadernota daar ook niet over, toch is het verstandig bij het opstellen van die plannen wel de vinger aan de pols te houden. De kadernota gaat wel in op de mogelijke ontwikkelingen in het gebied.

Het is goed om daarbij nu naar aanknopingspunten te zoeken, juist omdat de toekomstige ontwikkelingen in grote lijnen geschetst worden. Bij de concrete uitwerking in het bestemmingsplan heeft het minder zin om invloed uit te oefenen. Tijdens de inspraakrondes zullen mensen en organisaties aanwezig zijn die zich

betrokken voelen bij het gebied.

actie: Doe mee aan de inspraak bij de kadernota en overleg met de klankbordgroepleden.

Gebruik de inspraak om wensen voor een landschapsbeleidsplan of een andere aanpak bij andere betrokkenen te toetsen en breng ze naar voren.

In het Blerickse buitengebied wordt op deelaspecten aan een aantal zaken gewerkt, waarbij de inrichting wel een rol speelt. Dit zijn:

Ruilverkaveling

Afhankelijk van de fase waarin een ruilverkaveling verkeert zijn er nog beïnvloedingsmogelijkheden. Deze staan beschreven in bijlage 3.

Deze ruilverkaveling omvat maar een deel van het betreffende gebied.

De beekverbetering kan in het kader van de ruilverkaveling plaatsvinden. Het kan hier echter ook om een REGIWA-project gaan (REGIWA = Regionaal Integraal Waterbeheer).

actie: Zoek uit in welke fase de ruilverkaveling is en welke beïnvloedingsmogelijkheden er dan nog zijn.

Milieu Effect Rapportage (MER)

Een militair oefenterrein is MER-plichtig.

Er komt dan een Locatie-MER, waarin de plaats onderwerp is en een inrichtings-MER, waarbij het om de inrichting gaat. Indien er MER-rapporten zijn is het analyseren van genoemde alternatieven zinvol.

actie: Vraag bij de provincie na hoe de stand van zaken is rond de MER bij dit militair oefenterrein. (zie bijlage 4: adressenlijst)
Analyseer de alternatieven, die aangegeven zijn.

Ecologische Hoofdstructuur/relatienota

actie: Zijn deze beleidslijnen voor dit gebied van belang en wat is de stand van zaken?

Milieudefensie zoekt echter een manier om de inrichting van het gehele gebied ten bate van het landschap inhoud te geven. Voor een integrale aanpak zijn de volgende mogelijkheden van belang:

Landschapsbeleidsplan

De gemeente kan een landschapsbeleidsplan op laten stellen. Veelal wordt dit gedaan ter voorbereiding op een bestemmingsplan. Gemeenten kunnen hiervoor ook subsidie aanvragen bij Landschapsbeheer Nederland in Utrecht. Wellicht is het zinvol om landschapsbeleidsplannen van andere gemeenten te bekijken en/of samen met Wethouder, commissieleden en ambtenaren op excursie te gaan.

Zo'n plan sluit geheel aan bij de vraag van Milieudefensie. Een landschapsbeleidsplan heeft echter geen bindende werking. Het geeft de gemeente wel de mogelijkheid om zelf aan te geven wat er met het openbaar groen gebeurt en burgers bij de visieontwikkeling te betrekken.

*actie: Vraag meer informatie op over een landschapsbeleidsplan bij de Inspecteur voor de Ruimtelijke Ordening zuid en bij L.O.N.L. (zie bijlage 4)
Leg het verzoek om een landschapsbeleidsplan voor aan de gemeente.
Geef de subsidiemogelijkheden aan de gemeente aan.*

Meebesturen

Iedere gemeente dient een inspraakverordening te hebben. Hierin is vastgelegd op welke wijze de inspraak geregeld is.

Daarnaast kan Milieudefensie een beroep doen op de vernieuwingstendens bij het besturen door de overheid, waarbij doelgroepen direct betrokken worden bij planontwikkeling. Heel actueel in dit kader zijn de activiteiten ten aanzien van de toekomst van het Groene Hart. Men start met een inventarisatie van de wensen van doelgroepen in het betreffende gebied. Ook wel worden er in samenwerking met doelgroepen plannen opgesteld, bijv. bij ROM-gebieden. Ook gemeentelijke overheden kiezen in toenemende mate voor deze benadering.

actie: Overleg met de voorlichters van betreffende gemeentes over de inspraakmogelijkheden en verwerf indien zinvol informatie over andere stijlen van besturen, die in den lande worden toegepast.

Eigen ontwerp-actieplan ontwikkelen.

Hieraan voorafgaand zijn initiatieven genoemd om invloed uit te oefenen en er zo naar te streven dat de gemeenten meer aandacht gaan besteden aan de inrichting van het gebied. Indien bepaalde voorgaande stappen tot niets leiden kan het effectief zijn om zelf met een plan te komen. Of wellicht kan een goed gekozen vorm van een actieplan binnen een bepaalde fase van inspraak/meespreken zinvol zijn.

Hierbij gelden de volgende aandachtspunten:

- Het is belangrijk om de eigen visie verder te concretiseren.
 - Stel je het plan met de eigen groep op of samen met andere doelgroepen in de regio.
 - Wat is de functie van een eigen plan en wat wil je ermee bereiken?.
 - Een eigen ontwerp-actieplan kan verschillende vormen hebben: formulering van bedreigingen en wensen, of aangevuld met voor delen van het gebied uitgewerkt in voorbeelden, of een geheel uitgewerkt plan. Maak een goede afweging ten aanzien van doel en middelen.
- Deze punten hangen uiteraard samen met de eigen tijd, geld, middelen en menskracht.

EINDADVIES

De volgende stappen zijn als eerste aan te bevelen:

-Tracht er zo concreet mogelijk achter te komen wat de weerstand is bij diverse betrokkenen op gemeentelijk niveau. Dit is heel belangrijk om daar bij eigen acties zo goed mogelijk op in te kunnen spelen.

-Benoem de visie van de eigen groep zo concreet mogelijk.

-Bekijk de mogelijkheden van een Landschapsbeleidsplan en overweeg de perspectieven hiervan. Informeer de gemeente over de subsidiemogelijkheden.

-Tracht via de inspraak bij de kadernota aan te geven wat de wensen van Milieudefensie zijn en zoek medestanders.

en dan verder.....

Uiteraard is de Wetenschapswinkel bereid in een volgende fase samen verder te werken aan nieuwe stappen richting onderzoek.

Wegwijzer voor het buitengebied

Overzicht van instrumenten die
een actueel buitengebiedbeleid
kunnen ondersteunen

Provincie
Noord-Brabant

Bestellingen

U kunt de verschillende in deze folder genoemde provinciale nota's
bestellen bij:

provincie Noord-Brabant
Servicecentrum
Postbus 80151
5200 MC 's-Hertogenbosch
telefoon: 073-812525

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1 Natuur en Landschap	7
1.1 Nota landschapsbeheer en bijdrage-regelling natuur- en landschapsbeheer	7
1.2 Nota aankopen	8
1.3 Regeling beheersovereenkomsten 1993 (Rbo '93)	9
1.4 Regeling begrenzing natuurontwikkelings-projecten (Rbn)	9
1.5 Besluit Uitwerking Compensatiebeginsel	10
1.6 Perceelsrandenbeheer	11
1.7 Uitgaven terzake van recreatie en natuur en landschap	11
2 Landbouw	13
2.1 Agrarisch Projecten Programma	13
2.2 Perspectievennota land- en tuinbouw	14
2.3 Besluit structuurverbetering Landbouw-bedrijven & Complementaire regeling voor investeringen in landbouwbedrijven	14
2.4 Kavelruil	15
2.5 Stimulering biologische landbouw	16
2.6 Externe adviescommissies	17
3 Toerisme en Recreatie	19
3.1 Sectorbeleid	19

4 Milieu en Water	21
4.1 Grondwaterbeschermingsplan en Verordening Grondwaterbeschermings-gebieden provincie Noord-Brabant (VGNB)	21
4.2 Aanpak ongeroerde lozingen in het buitengebied	22
4.3 Interimbeleid omgaan met baggerspecie, licht verontreinigde grond en agrarische restproducten in Noord-Brabant	23
4.4 Stortplaatsenbeleidsplan	23
4.5 Ruimtelijke aspecten van het waterbeleid	25
4.6 Aanpak van verdroging	25
4.7 Bijdrageregeling bodembeschermings-gebieden	25
4.8 Uitwerkingsplan Grondwaterbeschermings-gebieden	26
4.9 Intentieprogramma, Uitwerkingsplan en Verordening Stillegebieden	27
5 Algemeen	29
5.1 Landinrichting algemeen	29
5.2 Leidraad veehouderij en milieu	29
5.3 Actieplan Actualisering Bestemmings-plannen Buitengebied	30
Notities	33

Deze folder is een produkt van de provinciale diensten Waterstaat, Milieu en Vervoer (WMV) en Ruimtelijke Orde-ning, Natuur en Landschap en Volkshuisvesting (RNV) in samenwerking met de afdeling Voorlichting van de provincie Noord-Brabant.

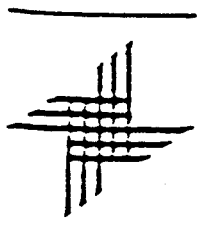
Provincie Noord-Brabant, september 1993
Aan de inhoud van deze folder kunnen geen rechtsgeldige aanspraken worden ontleend.

OP WEG NAAR EEN NIEUW BUITENGEBIED

6

BESTEMMINGSPLANNEN

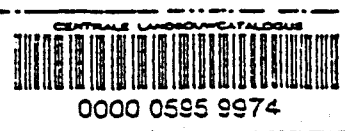
IDEEËN

INTERPROVINCIAAL OVERLEG IPO

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

TEN SLOOT

CONTACT PERSONEN

Provinciale Contactpersonen

Actie Actualisering Bestemmingsplannen Buitengebied:

Groningen
 dhr. H.A.H. Haverkort
 050 - 164818
 Postbus 630
 9700 AP Groningen

Friesland
 dhr. P. Postma
 058 - 925538
 Postbus 20120
 8900 HM Leeuwarden

Drenthe
 dhr. W. de Bruijn
 05920 - 65413
 Postbus 122
 9400 AC Assen

Overijssel
 dhr. J. van Lottum
 038 - 251682
 Postbus 10078
 8000 GB Zwolle

Gelderland
 dhr. H.G.M. Laagland
 085 - 599785
 Postbus 9090
 6800 GX Arnhem

Utrecht
 dhr. R. Jonge Poerink
 030 - 583251
 Postbus 80300
 3508 TH Utrecht

Noord- Holland
 dhr. F. Drenth
 023 - 143358
 Houtplein 23
 2012 DE Haarlem

Zuid- Holland
 dhr. W. van den Haak
 070 - 3116934
 Postbus 9060
 22509 LP Den Haag

Zeeland
 dhr. C.W. Rabenswaaij
 01180 - 31232
 plv. mw. E.A. Dekker
 01180 - 31239
 Postbus 153
 4330 AD Middelburg

Noord- Brabant
 dhr. J. Cremers
 073 - 812728
 Postbus 90151
 5200 MC Den Bosch

Limburg
 dhr. J.L. Gijsenbergh
 043 - 897414
 Postbus 5700
 6202 MA Maastricht

Flevoland
 mw. A. Beumer
 03200 - 72608
 Postbus 55
 8200 AB Lelystad

Adressen:

Interprovinciaal Overleg
 mw. H.G. Jansen
 070 - 3143450
 Floris Grijpstraat 2
 Postbus 97728
 2509 GC 's-Gravenhage

Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Rijksplanologische Dienst
 dhr. W. Hellevoort
 070 - 3393346
 Rijnstraat 8
 Postbus 30940
 2500 GX 's-Gravenhage

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
 mw. J.A. van Douwen
 070 - 3738393
 Nassaulaan 12
 Postbus 30435
 2500 GK 's-Gravenhage

6.3 Het beïnvloeden van de landinrichtingsprocedure

De Landinrichtingsprocedure bestaat uit twee fasen: de voorbereidingsfase en de uitvoeringsfase. Vooral in de voorbereidingsfase zijn er mogelijkheden voor wandelaars om invloed uit te oefenen op de toestand van de wandelmogelijkheden binnen het gebied. Beide fasen bestaan uit een aantal stappen, in dit rapport zullen alleen de fasen besproken worden die daadwerkelijk voor wandelaars van belang zijn. In figuur 6.3.1a en 6.3.2a wordt aan de hand van de publikaties van de Stichting Recreatie (Daalder, 1989 en van der Waarde (1995) op basis van onderzoeken van Dalmolen, 1993 en Zweers, 1994) een korte toelichting gegeven op alle fasen die enigszins van belang zijn. Voor een uitgebreide uitwerking kan men terecht in deze publikaties.

6.3.1 De voorbereidingsfase

De aanvraag

De voorbereidingsfase begint met de aanvraag van een Landinrichtingsproject. Theoretisch kan deze aanvraag gedaan worden door een wandelaarsorganisatie, maar men moet zich afvragen of landinrichting wel het juiste middel is om de inrichtingswensen te realiseren. Men kan wel het verzoek van een andere indiener ondersteunen, of het belang van inrichting voor wandelmogelijkheden voor het gebied benadrukken. Voor de volgende stap, het opstellen van de zienswijze, geldt hetzelfde: het is belangrijk de belangen van de wandelaars naar voren te brengen bij de provincie.

Om hierbij en bij de volgende stappen sterk te staan wordt in de publicatie van de Van der Waarde (1995) de mogelijkheid genoemd tot het oprichten van een recreatieplatform of een recreatieklankbordgroep. Er zijn volgens deze publicatie op dit moment ongeveer 6 van deze groepen bezig met het behartigen van de recreatiebelangen binnen een landinrichtingsproject. De leden van het platform zijn vaak vertegenwoordigers van plaatselijke verenigingen en hebben als taak het ondersteunen van de recreatievertegenwoordiger in de landinrichtingscommissie en het verzamelen van de inrichtingswensen voor recreatie.

Haak ea (1989) concluderen dat het ten aanzien van recreatie en toerisme in het algemeen gaat om zowel het belang van de plaatselijke bevolking als om het belang van elders komende toeristen en recreanten. Ook in de voor dit rapport gevoerde gesprekken kwam naar voren dat een goede recreatiebelangenbehartiging vanuit het gebied zelf erg belangrijk is. Het vormen van een draagvlak voor de recreatieve inrichtingswensen onder de plaatselijke bevolking is van belang; er kunnen bijvoorbeeld in het kader van de veiligheid en leefbaarheid wandel- en fietspaden gewenst zijn in een gebied. Deze hebben ook een recreatieve functie.

De voorbereidingsfase

Het verzoek

Het indienen van een verzoek tot landinrichting moet worden gedaan bij het ministerie van LNV. Men kan dit doen als men van mening is dat de inrichting van een gebied niet optimaal is. Een verzoek kan worden ingediend door de minister, door de overheden, door verenigingen en stichtingen die belangen hebben in het gebied en door gezamenlijke grondeigenaren als zij meer dan 30% van de grond in eigendom hebben. Er kunnen alleen Landinrichtingsprojecten uitgevoerd worden in gebieden die staan aangegeven op de kaart Landinrichting in het Structuurschema Groene Ruimte.

De zienswijze

Nadat een verzoek tot Landinrichting is ingediend stelt de provincie de zienswijze op. De zienswijze bevat de wenselijkheden en mogelijkheden van landinrichting in het gebied. Op basis van de zienswijze wordt beslist of er daadwerkelijk Landinrichting gaat plaatsvinden, en welke vorm van Landinrichting ingezet gaat worden. In de zienswijze wordt de grens van het Landinrichtingsplan aangegeven. De provincie kan het project voordragen om het op het voorbereidingsschema Landinrichting te plaatsen. De minister neemt een definitief besluit over de werkelijke plaatsing op het voorbereidingsschema.

Projectnota/startnotitie Mer

Na plaatsing van het project op het voorbereidingsschema wordt begonnen met het opstellen van de projectnota. De projectnota bevat concrete, gebiedsgerichte doelstellingen voor het gebied. Deze zijn een samenvatting van het beleid van de verschillende overheden in het gebied. Tevens is de projectnota een startnotitie voor de milieueffectrapportage.

Instellen van de Landinrichtingscommissie

De landinrichtingscommissie heeft als taak het voorbereiden en het uitvoeren van het landinrichtingsplan. De commissie bestaat uit 5 tot 7 leden, en behoort te zijn samengesteld uit een zo evenwichtig mogelijke afweging van belangen.

Inventarisatie van inrichtingswensen

De landinrichtingscommissie draagt zorg voor de inventarisatie van de inrichtingswensen. Zij neemt daartoe contact op met de betrokken organisaties.

Voorontwerp landinrichtingsplan

Het voorontwerp komt tot stand na afweging van de ingebrachte wensen en de uitkomsten van de Mer. Er vindt uitgebreid overleg plaats met veel betrokken organisaties over het voorontwerpplan. Het voorontwerpplan is de basis voor een grote inspraakronde, waarin iedereen zijn mening kan geven over het plan.

Ontwerp landinrichtingsplan

Op basis van de inspraakreacties stelt de Centrale Landinrichtingscommissie het ontwerpplan vast. Dit plan wordt 1 maand ter inzage gelegd.

Landinrichtingsplan

Na het beoordelen van de bezwaren wordt het landinrichtingsplan vastgesteld.

Beslissing over het al dan niet uitvoeren van het plan

Als er sprake is van een ruilverkaveling wordt door middel van een stemming onder de grondeigenaren en gebruikers beslist over de doorgang van het plan. Over een herinrichting neemt Gedeputeerde Staten een beslissing.

Figuur 6.3.1a

Projectnota/startnotitie

De projectnota/startnotitie is de volgende belangrijke stap. In deze nota worden de doelstellingen van het landinrichtingsproces vastgesteld. Het is belangrijk voor recreanten in het algemeen en wandelaars in het bijzonder, om het liefst in georganiseerd verband, te zorgen dat het behouden en realiseren van recreatieve (wandelloosvoorzieningen) in de doelstellingen opgenomen wordt. Een voorbeeld dat in de publicatie van der Waarde (1995) genoemd wordt is het opnemen van een principedoelstelling dat de functie van een natuurgebied voor recreatief medegebruik verbeterd wordt. Er is dan wel vooraf overleg nodig met de beheerder. De projectnota/startnotitie biedt dus mogelijkheden inrichtingswensen vast te leggen. Gedeputeerde Staten stellen uiteindelijk de projectnota/startnotitie vast, hierna heeft een ieder een maand lang de mogelijkheid in te spreken.

Instellen van een landinrichtingscommissie

De volgende stap die gezet wordt in een landinrichtingsproces is het instellen van de landinrichtingscommissie. De commissie bestaat uit 5 tot 7 leden, die elk een bepaald belang vertegenwoordigen. De recreatiebelangen binnen deze commissie worden er vaak door een gemeenteambtenaar "bijgedaan". Het hangt dan van de persoon in kwestie af hoe het recreatiebelang in de commissie vertegenwoordigd wordt. Hier ligt dus een belangrijk punt voor de wandelaarsorganisatie of voor het platform: het onder de aandacht brengen van het belang van recreatie bij deze vertegenwoordiger. In Van der Waarde (1995) wordt de mogelijkheid genoemd het om recreatiebelang te laten vertegenwoordigen door het recreatieve bedrijfsleven. Nemo benadrukt dat het in dit geval belangrijk is ook de niet-commerciële recreatieve belangen goed te behartigen. Ook hier is het dus van belang als wandelaarsorganisatie contact te houden met deze vertegenwoordiger.

Inventarisatie

De eerste taak van de landinrichtingscommissie is het inventariseren van de inrichtingswensen. Deze stap werd vroeger ingevuld door het opstellen van zogenaamde deeladviezen. Voor de recreatie stelde de Consulnt Openluchtrecreatie deze op. In de nieuwe situatie neemt de landinrichtingscommissie contact op met de verschillende partijen. Ook dit punt is van belang: alle inrichtingswensen die er zijn bij wandelaars kunnen hier naar voren gebracht worden (evt in samenwerking met het platform). Ervan uitgaande dat de al aanwezige waarden behouden moeten blijven, en om inzicht te krijgen in de "compensatiewaarde" als er wel wandelmogelijkheden verdwijnen, is het van belang een grondige inventarisatie te maken van wat er in het gebied aanwezig is aan wandelmogelijkheden. Volgens Meiresonne (in Landinrichting, 1994) wordt er vooraf zelden een goede inventarisatie gemaakt van de aanwezige recreatieve mogelijkheden in een landinrichtingsproject. Haak ea (1989) noemen het onderzoek van Runsink (1987) waaruit blijkt dat ten aanzien van recreatieve voorzieningen geen gedegen inventarisatie en beschrijving plaatsvindt. Uit de gesprekken kwam dit punt ook naar voren; zeker ten aanzien van wandelmogelijkheden wordt er vanuit de landinrichtingscommissie geen

(goede) inventarisatie gemaakt. Ook uit het rapport van Bauhuis blijkt dat er onduidelijkheid over de situatie voor en na een herverkaveling bestaat. De wegenleggers, de topografische kaarten en eventuele oude kaarten kunnen echter veel inzicht geven in wat er in een gebied aanwezig is.

Voorontwerp landinrichtingsplan

Na de inventarisatie stelt de landinrichtingscommissie een voorontwerp landinrichtingsplan op. Dit plan komt tot stand door middel van overleg over de inrichtingswensen met verschillende instanties uit het gebied. Een inrichtingswens wordt niet per definitie opgenomen in het plan; er moet voldoende financieel en maatschappelijk draagvlak voor zijn. Vooral het tweede aspect leent zich voor beïnvloeding. Men kan bij de verschillende instanties het belang van wandelmogelijkheden benadrukken. Na het horen van de partijen stelt de landinrichtingscommissie het voorontwerp vast (Van der Waarde 1995).

Het voorontwerp bestaat uit een rapport en een kaart. In het rapport worden de huidige toestand en de toekomstige ontwikkelingen beschreven. Een onderdeel daarvan is de regeling van eigendom en beheer. Dit moet voor bijvoorbeeld onverharde wegen en voorzieningen voor wandelaars al in dit plan geregeld zijn, anders wordt de voorziening niet aangelegd of behouden. In het geval een weg niet openbaar blijft vanwege deze onderhouds/beheersproblematiek kan bijvoorbeeld geprobeerd worden een andere oplossing te vinden, zodat de wandelmogelijkheid toch behouden blijft. Wandelaars kunnen alsnog lobbyen om instanties het onderhoud en beheer op zich te laten nemen.

De kaart die deel uitmaakt van het voorontwerpplan geeft onder andere aan welke verbindingen openbaar zijn in de nieuwe situatie. Dat betekent dat wegen en paden die niet op de kaart genoemd staan niet meer openbaar zijn, en dus kunnen verdwijnen of kunnen worden toebedeeld. Het voortbestaan van de verbinding hangt bij toedelen af van de rechthebbende. De kaart van het voorontwerpplan is een heel belangrijk punt voor het behouden van wandelmogelijkheden. Het is belangrijk om de huidige situatie (wellicht al zelf goed in kaart gebracht in een eerder stadium), te vergelijken met de voorontwerp-kaart. Als men het niet eens is met het voorontwerp, bijvoorbeeld omdat er wegen niet ingetekend zijn, kan men bezwaar maken bij de landinrichtingscommissie. De bezwaren worden in een inspraakrapport vastgelegd, waarna de CLC het ontwerpplan vaststelt. Iedereen kan hiertegen bezwaar aantekenen. Dit is voor niet-rechthebbenden (zoals wandelaars) de laatste mogelijkheid invloed uit te oefenen op het landinrichtingsplan via de officiële weg. Na deze bezwarenronde stelt GS het landinrichtingsplan vast, en is het alleen voor rechthebbenden en pachters nog mogelijk in beroep te gaan. Een beroep wegens onttrekking aan de openbaarheid van wegen is echter niet mogelijk. Hiermee wordt de voorbereidingsfase afgesloten.

Als afsluiting van deze paragraaf kan gesteld worden dat er over het algemeen voor wandelaars veel gelegenheid is om invloed uit te oefenen in de voorbereidingsfase. Men moet wel heel alert zijn en zelf initiatief nemen. Helaas biedt de Landinrichtingsprocedure op zich weinig garantie om deze belangen behartigd te krijgen. Dit wordt onder-

streept door artikelen van Wennink (1985) en Zevenbergen (1994) waarin beide het gebrek aan rechtsbescherming binnen de landinrichtingsprocedure voor niet-recht-hebbenden noemen.

6.3.2 De uitvoeringsfase

Het begrenzenplan

In deze fase vindt de uitvoering plaats van de maatregelen die in het landinrichtingsplan zijn genoemd (zie figuur 6.3.2a). Tot aan de vaststelling van het begrenzenplan is het mogelijk in het landinrichtingsplan nog wijzigingen aan te brengen. Artikel 84 en 85 (figuur 6.3.2b) geven daartoe regels. De procedure van artikel 85 wordt gevolgd als er geen sprake is van grootschalige wijzigingen in de grondbalans, maar van de al min of meer voorziene veranderingen. Artikel 84 is de zogenaamde "zware procedure" die wordt toegepast als er grote dingen wezenlijk veranderen. Voor wandelaars is het belangrijk de inhoud van de wijzigingen goed te bekijken. In het begrenzenplan wordt vastgesteld welke wegen en waterlopen openbaar zijn. Er is echter geen mogelijkheid bezwaar te maken tegen het begrenzenplan zelf, omdat het regel is dat de inhoud van het begrenzenplan overeenkomt met de inhoud van het landinrichtingsplan. Het is dus voor wandelaars van belang de inhoud van het landinrichtingsplan zélf, en de wijzigingsprocedures nauwkeurig te beoordelen op consequenties voor wandelmogelijkheden.

De lijst van rechthebbenden

Een controlepunt voor wandelorganisaties is de lijst van rechthebbenden. Als er sprake is van overeenkomsten om te mogen wandelen, moeten ze op deze lijst staan aangegeven.

Het plan van toedeling

Het plan van toedeling is het laatste punt van aandacht. Als een overheid of een instantie afziet van het in onderhoud nemen van een voorziening of een pad omdat de omstandigheden gewijzigd zijn kan men hier formeel volgens de Landinrichtingswet geen bezwaar tegen aantekenen. Volgens Van der Waarde (1995) kan men echter wel via de landinrichtingscommissie of via de betrokken instanties proberen de voorzieningen toch te realiseren.

6.4 Conclusie

Het uitvoeren van een landinrichtingsproject in een gebied kan betekenen dat er veel kilometers aan aantrekkelijke wandelmogelijkheden verdwijnen. De procedure tot het onttrekken van wegen en paden aan de openbaarheid binnen de Landinrichtingswet is onderdeel van het opstellen van het plan voor het gehele gebied, waardoor wegen en paden zonder aparte besluitvormingsprocedure kunnen verdwijnen. Daarnaast is het niet inzichtelijk wat er precies met wegen en paden gebeurt in een landinrichtingsproces,

De uitvoeringsfase

Het begrenzenplan

Het begrenzenplan heeft drie functies. De belangrijkste in dit kader is dat het plan de grondslag biedt voor de openbaarheid van wegen in het plan. Een weg die in het begrenzenplan staat aangegeven wordt na vaststelling automatisch een openbare weg, een weg die niet in het begrenzenplan staat is dat niet.

Het begrenzenplan wordt meestal opgesteld in een fase, waarin de uitvoering van de werken wordt afgerond. Het begrenzenplan moet in ieder geval worden afgerond voordat het plan van toedeling ter inzage wordt gelegd, omdat het begrenzenplan bepaalt, welke gronden niet meer voor toedeling in aanmerking komen. Gelijktijdig met het ontwerp- begrenzenplan stuurt de CLC een voorstel voor de toewijzing van eigendom en beheer aan openbare lichamen en andere rechtspersonen aan GS. Het besluit van GS hierover maakt de toewijzing definitief.

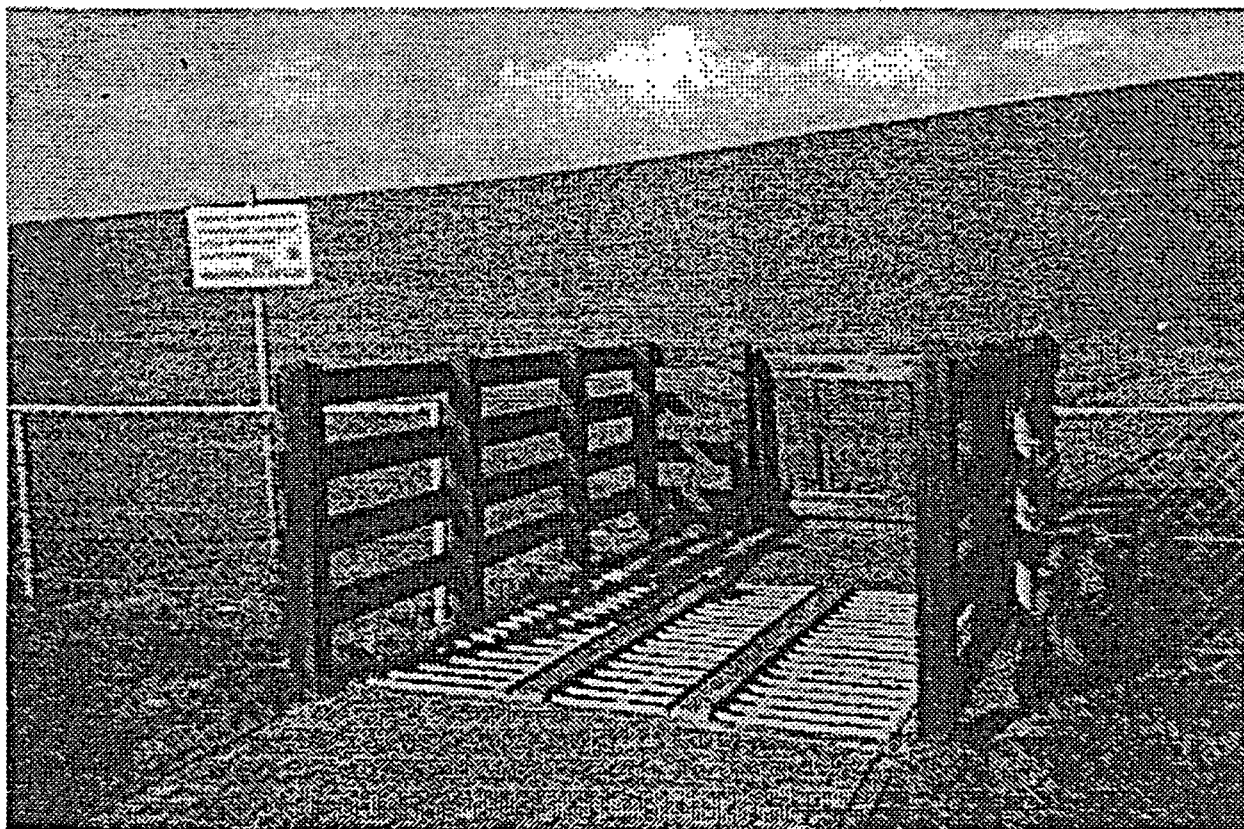
Lijst van rechthebbenden

Een van de eerste stappen van de uitvoering is het opstellen van een lijst van rechthebbenden. Op deze lijst zijn alle rechthebbenden en de aard van hun recht te vinden. Ook rechten van overpad en erfdienstbaarheden vallen daaronder.

Plan van toedeling

Het plan van toedeling bevat de nieuwe kavelindeling en de toedeling van eigendom, pacht en andere zakelijke rechten. Het ontwerpplan van toedeling moet worden goedgekeurd door de CLC. Daarna ligt het ter inzage. Elke belanghebbende kan bezwaren indienen tegen het plan.

Figuur 6.3.2a

wegen en paden kunnen verdwijnen, maar ook gehandhaafd worden terwijl de zeggenschapsrelaties en de functie van de weg gewijzigd worden. Bovendien zorgt de lange duur van de procedure ervoor dat het overzicht over de gebeurtenissen niet optimaal is. Een andere kijk op de functie van wegen en paden door de landinrichtingscommissie kan wellicht al een stap in de goede richting zijn. De Landinrichtingswet zelf biedt wel beïnvloedingsmomenten voor belanghebbenden als wandelaars, maar het is lastig om als niet-rechthebbende volledig op de hoogte te blijven, ook al vanwege de lange duur van een project. De inspraakprocedures bieden wel gelegenheid de wandelmogelijkheden binnen de voorgestelde situatie te bekijken, maar dat is niet makkelijk. Men moet goed op de hoogte zijn van het gebied en als het ware zelf een inventarisatie maken van wat er in het gebied aan wandelmogelijkheid aanwezig is, omdat dit in de plannen niet voldoende gebeurt. Er wordt op de kaart in het landinrichtingsplan niet aangegeven wat er verdwijnt, alleen wat er gerealiseerd wordt of blijft bestaan. Het zou een verbetering zijn dit te veranderen. Vervolgens is het in de uitvoeringsfase niet geheel zeker of alles wat op het plan vermeld stond ook daadwerkelijk uitgevoerd wordt.

Er is daarnaast weinig mogelijkheid om als niet-rechthebbende bezwaar in te dienen en daarna bij een onbevredigende afhandeling in beroep te gaan. De rechtsbescherming voor niet-rechthebbenden is niet voldoende geregeld.

Een alerte houding van wandelaars ten aanzien van landinrichtingsprojecten is dus gewenst. Men moet actief op alle mogelijke beïnvloedingsmomenten inspringen om gehoord te worden. Om sterker te staan is het aan te bevelen aansluiting te zoeken bij andere recreantenorganisaties. De Stichting Recreatie is hiervoor als vertegenwoordiger in de Centrale Landinrichtingscommissie het belangrijkste aanspreekpunt. Binnenkort neemt de ANWB deze taak waarschijnlijk over.

Ten aanzien van het scheppen van wandelmogelijkheden en -voorzieningen geldt hetzelfde: het is mogelijk voorzieningen voor wandelaars in het project gerealiseerd te krijgen, mits men daar actief de aandacht op blijft vestigen bij de betrokken organisaties.

Artikel 84

1. Een landinrichtingsplan kan worden gewijzigd tot het tijdstip waarop voor het betrokken gedeelte van het gebied het besluit tot vaststelling van het in artikel 131 bedoelde begrenzingsplan, of een gedeelte daarvan, wordt genomen.
2. Gedeputeerde Staten kunnen tot het tijdstip als bedoeld in het eerste lid de landinrichtingscommissie een aanwijzing geven met betrekking tot een op te stellen wijziging van het landinrichtingsplan, indien zich zodanige omstandigheden voordoen, dat één of meer wezenlijke onderdelen van het landinrichtingsplan niet of ontoereikend kunnen worden verwezenlijkt.
3. De centrale commissie kan aan Gedeputeerde Staten haar zienswijze kenbaar maken omtrent het bestaan van omstandigheden als bedoeld in het tweede lid.
4. De artikelen 74-83 zijn van overeenkomstige toepassing.
5. nvt
6. nvt
7. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid kan een landinrichtingsplan waarvoor geen begrenzingsplan als bedoeld in artikel 131 wordt vastgesteld, worden gewijzigd tot het moment waarop het plan van toedeling ingevolge artikel 199, tweede lid, door de centrale commissie wordt goedgekeurd.

Artikel 85

1. Bij het landinrichtingsplan kan worden bepaald dat, indien het belang van de ruilverkaveling zulks vordert, Gedeputeerde Staten bevoegd zijn op voorstel van de landinrichtingscommissie, met instemming van de centrale commissie en met inachtneming van in het plan vervatte regelen het landinrichtingsplan uit te werken en de daarin omschreven maatregelen en voorzieningen uit te breiden.
2. De in het eerste lid bedoelde uitwerking, onderscheidenlijk uitbreiding, maakt deel uit van het landinrichtingsplan.
3. Alvorens de in het eerste lid bedoelde uitwerking, onderscheidenlijk uitbreiding, vast te stellen, leggen Gedeputeerde Staten het ontwerp daartoe gedurende een maand voor een ieder ter kosteloze inzage ter provinciale griffie en ter secretairie van de gemeenten en de waterschappen, welke geheel of gedeeltelijk zijn gelegen in het gebied, waarop het landinrichtingsplan betrekking heeft.
4. Van de terinzagelegging geschiedt kennisgeving op de in artikel 80, tweede lid, eerste volzin, voorgeschreven wijze.
5. Uiterlijk de veertiende dag na de laatste dag, waarop het ontwerp ter inzage heeft gelegen kan een ieder schriftelijk bij Gedeputeerde Staten bezwaren indienen tegen het ontwerp.
6. Gedeputeerde Staten stellen het plan tot uitwerking, dan wel uitbreiding, vast, waarbij zij zodanig acht slaan op de overeenkomstig het vijfde lid ingediende bezwaren, als zij menen te behoren.
7. Gedeputeerde Staten delen aan hen die bezwaren hebben ingediend de beslissing daaromtrent schriftelijk en met redenen omkleed mede.

Figuur 6.3.2b

BIJLAGE 4; Relevante namen en adressen

Inspecteur voor de Ruimtelijke Ordening Zuid

Jaap Bos, Paul Boel

't Schimmelt 28

5611 ZX Eindhoven

Postbus 805, 5600 AV Eindhoven

tel: 040-2652940

Regionale Inspecties Milieuhygiëne

Huskensweg 17b

6412 SB Heerlen

tel:045-5728282

fax:045-5728265

Provincie Limburg

Afdeling Gemeentelijke Zaken

Buro Planologische Zaken

Hoofd: drs AAM Keijzers

043-3897407

[Dit bureau houdt zich bezig met Planologische advisering over gemeentelijke ruimtelijke ordeningsplannen, ontwikkeling planologische toetsingskaders]

Provincie Limburg

Afdeling Milieu

Bureau Milieubeleid

Hoofd: drs E Eggink

043-3897710

[coördinatie MER]

L.O.N.L.

Peter Brokke

030-340777

[landschapsbeleidsplannen en subsidiëring]